

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД
11000 БЕОГРАД
Бул. краља Александра 15

УСТАВНА ЖАЛБА

А) Подаци о подносиоцу уставне жалбе:

Илија Р. Девић из Београда, Виле Равијојле бр. 9,
ЈМБГ 2507952880033

Б) Подаци о пуномоћнику:

Владимир Љ. Добрић, адвокат
Адреса: Београд, Бирчанинова 15
Број телефона: 011 2687-514, 3621-448, 3621-449

Доказ: 1. Пуномоћје за изјављивање уставне жалбе

В) Подаци о појединачном акту или радњи који се оспорава:

Уставном жалбом се побија Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године којим се одбијају жалбе стечајног повериоца Илије Девића као неосноване и потврђују се три решења Привредног суда у Новом Саду Ст. 9/2010 од 01.06.2022. године, којим су одбачене жалбе стечајног повериоца Илије Девића изјављене против три решења стечајног већа Привредног суда у Новом Саду Ст. 9/2010 од 13.05.2022. године.

**НЕОПХОДНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА ПОДНОСИОЦА УСТАВНЕ ЖАЛБЕ
У ПОГЛЕДУ ЗАШТИТЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ**

- Контакт подаци лица задуженог за заштиту података о личности (*e-mail* и број телефона) објављени су на званичној интернет презентацији Уставног суда и у Информатору о основним подацима о раду Уставног суда који је објављен на званичној интернет презентацији Уставног суда (<http://www.ustavni.sud.rs/>);
- Сврха намераване обраде података одређена је чланом 45. став 1. тачка б) у вези са чланом 89. став 2. Закона о Уставном суду и чланом 94. Пословника о раду Уставног суда;

- Правни основ обраде података је члан 85. став 1. Закона о Уставном суду и члан 94. Пословника о раду Уставног суда;
- Предмети Уставног суда се архивирају и чувају трајно;
- Лице на које се подаци односе има право на заштиту података о личности у складу са одредбама Закона о заштити података о личности;
- Уколико подносилац уставне жалбе у току поступка повуче сагласност за објављивање података, извршиће се скраћивање имена и назива сагласно члану 94. Пословника о раду Уставног суда;
- Руковалац је Уставни суд;
- Лице на које се подаци односе има право да поднесе притужбу Поверенику, сагласно члану 82. Закона о заштити података о личности.

Да ли сте сагласни да подаци о личности подносиоца уставне жалбе буду доступни јавности?

НЕ

II ПОДАЦИ О ПОЈЕДИНАЧНОМ АКТУ ИЛИ РАДЊИ КОЈА СЕ ОСПОРАВА

A) ПОЈЕДИНАЧНИ АКТ КОЈИ СЕ ОСПОРАВА

Назив органа који је донео акт: Привредни апелациони суд

Врста, број и датум акта: Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године

Доказ: 2. Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године

Датум пријема акта: 17.08.2022. године

Доказ: 3. Пријемни печат на наведеном решењу

Да ли су исцрпљена правна средства или нису предвиђена друга правна средства за заштиту права и слободе зајемчене Уставом за које се тврди да је повређено или ускраћено:

Исцрпљена су сва дозвољена правна средства против наведеног акта и нису предвиђена друга правна средства за заштиту права и слобода.

Према чл. 29. ст. 4. Закона о стечајном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 84/2004 и 85/2005 – др. закон) у стечајном поступку се не може тражити повраћај у пређашње стање, не може се изјављивати ревизија нити се може подносити предлог за понављање поступка.

Да ли је изјављено још неко правно средство и да ли је поступак по њему окончан:

НЕ

III ПОДАЦИ О УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНОМ ПРАВУ И СЛОБОДИ ЗА КОЈЕ СЕ ТВРДИДА ЈЕ ПОВРЕЂЕНО ИЛИ УСКРАЂЕНО

А) Право и слобода зајемчена Уставом за коју се тврди да је повређена или ускраћена:

- **Право на правично суђење** из члана 32. Устава Републике Србије, односно право на непристрасан и независан суд који би правично одлучио о правима и обавезама Подносиоца уставне жалбе;
- **Право на жалбу** из чл. 36. ст. 2. Устава Републике Србије.
- **Забране ретроактивне примене прописа** из чл. 197. Устава Републике Србије.

Б) Одредба Устава којом се то право и слобода јемчи:

- Члан 32. Устава Републике Србије: „Свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.“
- Члан 36. ст. 2. Устава Републике Србије: „Свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу.“
- Члан 197. Устава Републике Србије прописује забрану повратног дејства прописа (забрана ретроактивне примене прописа):

Закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство. Изузетно, само поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона. Одредба кривичног закона може имати повратно дејство само ако је блажа за учиниоца кривичног дела.

IV РАЗЛОЗИ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ И НАВОДИ У ЧЕМУ СЕ САСТОЈИ ПОВРЕДА ИЛИ УСКРАЂИВАЊЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНОГ ПРАВА И СЛОБОДЕ

1. КРАТАК ОПИС КЉУЧНИХ ЧИЊЕНИЦА

Основна уставно-правна неправилност решења Привредно апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. годинесастоји се у ретроактивној примени правила из чл. 133. ст. 13. Закона о стечају („Сл.гласникРС“бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - УС, 83/ 2014, 113/2017, 44/2018, 95/2018) на стечајни поступак АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад,који се спроводи по одредбама Закона о стечајном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 84/2004 и 85/2005 – др. закон), како би се прикриле неправилности у продаји хипотеком оптерећених непокретности стечајног дужника, које за последицу имају преваљивање терета кредитних обавеза стечајног дужника АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад на Илију Девећа као јемца за наведене кредитне обавезе.

Илија Девећ је стечајни поверилац у стечајном поступку који се води над АТП „Војводином“ а.д. Нови Сад у стечају, према одредбама Закона о стечајном поступку. Илији Девећу је статус стечајног повериоца признат због тога што је већински власник АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад (стечајни поверилац за случај да су намирени сви разлучни и стечајни повериоци из остатка стечајне масе) и због тога што јемчио за кредитне обавезе пословних банака које су одобравале кредите АТП „Војводини“ а.д. Нови Сад (условни стечајни поверилац), с тим што су наведене пословне банке имале и хипотеке као реална средства обезбеђења на непокретностима АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад. Након отварања стечајног поступка над АТП „Војводина“ а.д. Нови Сад и након што је истекао рок за реализацију усвојеног плана реализације, одн. након што је проглашено банкротство, стечајна управа је спровела поступак продаје непокретности стечајног дужника на којима је постојала хипотека, ради намирења потраживања хипотекарних поверилаца. Стечајни поверилац Илија Девећ је сматрао да су постојале бројне неправилности у процени вредности тих непокретности и у поступку продаје. Основна неправилност у процени се састојала у томе што су новоизграђена аутобуска станица и новоизграђени сервисни центар процењени на веома малу вредност, полазећи од тога да Град Нови Сад није дозволио обављање међумесног и међународног аутобуског саобраћаја са новоизграђене аутобуске станице, иако је претходно Град Нови Сад издао употребну дозволу за новоизграђене објекте. Основна неправилност у поступку продаје састојала се што је стечајни управник у огласу за јавну продају тих непокретности навео да непокретности које се продају имају употребну дозволу (што подразумева да се може обављати међумесни и међународни аутобуски саобраћај), али је пропустио да обзнани да и поред тога новоизграђена аутобуска станица има недостатак јер Град Нови Сад

одбија да омогући обављање делатности новоизграђене аутобуске станице кроз омогућавање међумесног и међународног аутобуског саобраћаја, што је супротно Националном стандарду бр. 5. уз Правилник о утврђивању националних стандарда за управљање стечајном масом („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010), који одређује да „за потребе продаје стечајни управник израђује продајну документацију која садржи све информације о предмету продаје. Стечајни управник је у обавези да потенцијалног купца обавести о свим недостацима на имовини која је предмет продаје који су му познати у тренутку продаје“. Стечајни поверилац Илија Девећ је уложио приговор 1.2.2021. године а стечајни судија је наведени приговор одбио као неоснован.

Доказ: 4. Приговор стечајног повериоца од 1.2.2021. године

5. Решење стечајног судије Ст. 9/2010 од 16.3.2021. године

Наведене околности су од значаја не само за остваривање купопродајне цене за продају новоизграђене аутобуске станице и сервисног центра (као главне и највредније имовине стечајног дужника), већ и за степен намирења хипотекарних поверилаца, који за ненамирени део потраживања траже од Илије Девећа као јемца да намири кредитно потраживање према стечајном дужнику од више десетина милиона евра. Дакле стечајни поверилац Илија Девећ не само да има правни и економски интерес да се поступак продаје стечајне имовине спроведе у складу са законом о стечајном поступку и националним стандардима, који се примењују на стечајног дужника, већ је и животно заинтересован да се у поступку продаје правилно и правично примени релевантан закон.

Наведене околности су претходиле самом поступку продаје стечајне масе, а потом и доношењу решења стечајног судије о брисању свих терета (укључујући и хипотека) на продатој имовини стечајног дужника. Конкретна решења која су била предмет жалбе односила су се на решења стечајног судије и стечајног већа у којима је констатована продаја непокретности и налагано брисање терета из одговарајућих регистара. Стечајни судија је три пута доносио решење о брисању терета, а Привредни апелациони суд је два пута уважио жалбе стечајног поверилаца Илије Девећа са јасним образложењем да се на конкретни стечајни поступак примењују одредбе Закона о стечајном поступку, које не овлашћују стечајног судију да може донети наведено решење о брисању терета, а да је таква могућност прописана тек Законом о стечају и то одредбом чл. 133. ст. 13. која се не може ретроактивно примењивати.

Решењем Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године одлучено је о три жалбе стечајног повериоца Илије Девећа које су се односиле на брисање терета са три кат. парцеле (3351/1 КО Нови Сад 1 (тзв. нова аутобуска станица и други објекти), 3351/2 КО Нови Сад 1 (нови

сервис и други објекти) и 3351/3 КО Нови Сада 1 (стари сервис за аутобусе и др. објекти)) те подносилац уставне жалбе доставља комплетне списе три наведена предмета о којима су одлучивали стечајно веће Привредног суда у Новом Саду и Привредни апелациони суд.

Доказ: 6. Решење стечајног судије Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 20.04.2022. године (односи се на брисање терета са кат. парцеле 3351/1 КО Нови Сад 1 (тзв. нова аутобуска станица и други објекти)

7. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 21.4.2022. године

8. Решење стечајног већа Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 13.05.2022. године о усвајању жалбе и преиначењу првостепеног решења

9. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 23.05.2022. године са 24 страница прилога (жалба на решење стечајног већа)

10. Решење стечајног већа Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 30.06.2022. године о одбацивању жалбе

11. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 17.6.2022. године на решење о одбацивању жалбе

12. Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године о одбијању жалбе

13. Решење стечајног судије Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 20.04.2022. године (односи се на брисање терета са кат. парцеле 3351/2 КО Нови Сад 1 (нови сервис и други објекти),

14. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 21.4.2022. године

15. Решење стечајног већа Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 13.05.2022. године о усвајању жалбе и преиначењу првостепеног решења

16. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 23.05.2022. године са 24 страница прилога (жалба на решење стечајног већа)

17. Решење стечајног већа Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 30.06.2022. године о одбацивању жалбе

18. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 17.6.2022. године на решење о одбацивању жалбе

19. Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године о одбијању жалбе

20. Решење стечајног судије Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 20.04.2022. године (односи се на брисање терета са кат. парцеле 3351/3 КО Нови Сад 1 (стари сервис и други објекти)

21. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 21.4.2022. године

22. Решење стечајног већа Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 13.05.2022. године о усвајању жалбе и преиначењу првостепеног решења

23. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 23.05.2022. године са 24 страница прилога (жалба на решење стечајног већа)

24. Жалба стечајног повериоца Илије Девећа од 17.6.2022. године на решење о одбацивању жалбе

25. Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године о одбијању жалбе.

У сва три случаја, дешавале су се типске ствари:

- стечајни судија је доносио решење о брисању терета са продатих непокретности, иако за то није било основа у Закону о стечајном поступку, о чему се изјаснио Привредни апелациони суд у решењима 8 Пвж 39/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 42/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 41/22 од 02.03.2022. 8 Пвж 414/21 од 22.09.2021. године када је одлучивао о истој ствари,
- стечајног судије је дао погрешну поуку о правном леку да се жалба изјављује стечајном већу а не Привредном апелационом суду, у намери да се избегне да Привредни апелациони суд понови по трећи пут укине првостепено решење којим се налаже брисање терета,
- стечајни поверилац Илија Девећ је жалбу изјављивао Привредном апелационом суду у смислу чл. 30. ст. 2. и чл. 32. ст. 1. Закона о стечајном поступку,
- по жалби стечајног повериоца Илије Девећа, одлучивало је стечајно веће, које је формално усвојило жалбу, наводећи у образложењу другостепеног решења Закон о стечајном поступку, који се примењује на конкретан стечајни поступак, ни једном одредбом није прописао да стечајни судија налаже надлежној служби за катастар непокретности или Агенцији за привредне регистре брисање терета након извршене продаје покретне и непокретне имовине стечајног дужника, али је упркос томе у преиначеном решењу, након утврђења да је купац платио купопродајну цену, наложио брисање терета из надлежних регистара, без било каквог образложења наведене противречности и без било каквог образложења на којој процесној одредби Закона о стечајном поступку заснива своју надлежност за одлучивање по жалбама стечајно повериоца Илије Девећа,
- како о изјављеним жалбама није одлучивао Привредни апелациони суд, већ неовлашћено стечајно веће, стечајни поверилац је на наведено решење стечајног већа о формалном усвајању жалбе и преиначењу решења стечајног судије, а суштински о доношењу истоветног решења на основу којих се налаже брисање терета из надлежних регистара, стечајни поверилац Илија Девећ је изјавио жалбе,
- стечајно веће је одбацило жалбе као недозвољене, цитирајући у образложењу одредбу чл. 32. ст. 1. Закона о стечајном поступку, али не наводећи којом је законском одредбом истог закона одређена посебна надлежност стечајног већа да одлучује о жалбама на решење стечајног судије,

- стечајни поверилац Илија Девих је изјавио жалбе на решења стечајног већа од одбацивању жалби, са захтевом да Привредни апелациони суд посебно се изјасни а) како је утврђена надлежност стечајног већа за одлучивање по изјављеним жалбама и б) у којој законској одредби Закона о стечајном поступку је омогућено да стечајно веће (а претходно и стечајни судија) доносе решење о брисању терета из надлежних регистара, указујући на ранију судску праксу примене Закона о стечајном поступку према којој је о жалбама одлучивао Привредни апелациони суд када је изричито стао на становиште да одредба чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку не овлашћује стечајног судију за доношење решења којим се налаже брисање терета и забележби,
- Привредни апелациони суд је одбио жалбе као неосноване и потврдио решења стечајног већа од 01.06.2022. и 13.5.2022. године, са образложењем да је према чл. 12. ст. 1. т. 6. Закона о стечајном поступку стечајни судија овлашћен да доноси одлуке и предузима друге радње по питањима који нису у делокругу стечајног већа, а да према чл. 11. тачка 6. истог закона, стечајно веће одлучује о приговорима против одлука и закључака стечајног судије, а у погледу правилности решења стечајног већа, другостепени суд се позвао на одредбу чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку и на одговор на питања трговинских судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда одржаној дана 25.10.2007. године, без навођења какав став је изнет у наведеном одговору на питања.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОВРЕДА УСТАВОМ ЗАГАРАНТОВАНИХ ПРАВА

2.1. Право на правично суђење

У складу са чланом 32. Устава Републике Србије, свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Правна теорија и пракса Европског суда за људска права дефинисали су појавне облике права на правично суђење посебно у грађанским, а посебно у кривичним поступцима. У грађанским поступцима неки од тих појавних облика права на правично суђење су: 1) право на процесну равноправност (*equality of arms*), 2) право на јавно и контрадикторно суђење (*public hearing*), 3) право на доказ (*right to proof*), 4) право на образложену судску одлуку (*to give reasons for their judgments*), 5) право на приступ суду (*access to court*), 6) право на брз поступак и пресуду у разумном року

(*reasonable time*), 7) право на sasлушање (*fair hearing*), 8) право на nezavisnost и nepristrasnost у суђењу (*impartiality and independence*), 9) право на правну сигурност (*legal certainty*) и забрану арбитрарног поступања (*arbitrariness*), с тим што је остала отворена листа појавних облика, која се допуњује развојем праксе Европског суда за људска права.

Право на правично суђење је у конкретном случају повређено кроз:

- повреду права на образложену судску одлуку и
- повреду права на правну сигурност и забране арбитрарног поступања, одн. забрана ретроактивне примене прописа.

2.1.1. Повреда права на образложену судску одлуку:

Право на образложену одлуку је основни вид права на правично суђење у пракси Европског суда за људска права (даље: ЕСЈП). Оно има корен у начелу заштите од произвољности, одн. у потреби да пресуда садржи разлоге који су довољни да одговоре на суштинске аспекте, чињеничне и правне, материјалне и процесне, аргументације странака у спору (*Ruiz Torija v. Spain*, случај бр. 18390/91, одлука из 1994, ст. 29-30). Сврха права на образложену пресуду јесте да се странкама докаже да је њихова аргументација стварно sasлушана (*Fomin v. Moldova*, случај бр. 36755/06, одлука из 2011, ст. 22-34). Осим тога, образложена пресуда пружа стракама могућност да затраже да одлуку преиспита апелациони суд. Једино ако је пресуда образложена може постојати јавни надзор над спровођењем правде (*Suominen v. Finland*, случај бр. 37801/97, одлука из 2003, ст. 25-38). Обавеза давања детаљног образложења може се сматрати непотребном у вези приговора и навода странке који су очигледно безначајни, неосновани, увредљиви или из неког другог разлога неприхватљиви, на основу јасних законских одредаба или добро утврђене судске праксе у односу на сличан тип аргумената (*Fomin v. Moldova*, случај 36755/06, пресуда из 2011, ст. 22–34). Према томе, право странке да њена аргументација буде sasлушана не односи се само на могућност да се суду доставе поднесци (правни лекови), већ и на одговарајућу дужност суда да у свом образложењу докаже да је размотрио, а затим прихватио или одбио наводе, разлоге и доказе који се наводе у том поднеску или правном леку. У целини гледано, свака судска одлука би требало да буде јасна и да омогући свакој заинтересованој страни да схвати због чега суд заступа одређено становиште (*Seryavin and others v. Ukraine*, случај бр. 4909/04, одлука из 2011, ст. 55-62). Новија пракса ЕСЈП напушта ранију праксу да се право на образложену одлуку цени пре свега по квантитативном критеријуму, уважавајући све више квалитативни критеријум. Промена која је настала има порекло у тумачењу енглеске речи „*law*“ (закон, право) коришћене у Европској конвенцији, у смислу да се овај појам не односи само на „закон“, већ и на право, које обухвата и

неписано право садржано и прихваћено као демократски правни принцип у савременим, демократским правним системима. У том смислу, неписано право које обезбеђује правичну примену права је корективни механизам за непрецизне и нејасне законске одредбе. У том светлу се мора ценити и право на образложену судску одлуку. Разлози који се наводе у образложењу судске одлуке морају чинити судску одлуку не само законитом, већ и правичном.

У Одлуци Уставног суда РС Уж. 66/2010 од 12.07.2012. наводи се „Међутим, с обзиром на то да приликом одлучивања у поступку поуставној жалби Уставни суд уважава и праксу међународних институција за људска права, треба истаћи став Европског суда за људска права у Стразбуру по коме самом судском одлуком може бити повређено нечије право на правично суђење уколико постоји очигледна нелогичност, неразумност или самовољност у поступању суда приликом доношења одлуке (видети пресуду у предмету *Canela Santiago v. Spain*, случај бр. 60350/00, одлука из 2001.). У том смислу, ваља нагласити да пропуст суда да размотри аргументе странака у поступку такође може довести до повреде права на правично суђење (видети одлуку у предмету *Quadrelli v. Italy* случај бр. 28168/95, одлука из 2000). У наведеном контексту, право на правично суђење је и право на образложену судску одлуку подразумева обавезу суда да наведе јасне, довољне и разумљиве разлоге на којима заснива своју одлуку, чиме се истовремено даје гаранција странки да је суд размотрио њене наводе и доказе које је истакла у поступку и да се таква одлука може испитати по жалби“.

Дакле, према пракси ЕСЉП и Уставног суда Републике Србије, право на образложену судску одлуку подразумева да се у образложењу пресуде наведу на закону засновани разлози за судску одлуку, који су логични и разумљиви и којима се дају суштински одговори на приговоре странака, који судску одлуку чине не само законитом, већ и правичном.

У конкретном случају повреда права на образложену судску одлуку односи се на жалбени разлог подносиоца уставне жалбе у погледу:

А) непостојања процесног овлашћења стечајног судије и стечајног већа да доносе одлуке (решења) којим налажу брисање терета и других забележби из надлежног катастра након продаје стечајне имовине и ушлате купопродајне цене

Б) непостојања материјално-правног прописа у важећем Закону о стечајном поступку на основу којег стечајни судија или стечајно веће може донети одлуку (решење) о брисању наведеног терета.

В) немогућности ретроактивне примене чл. 133. ст. 13. Закона о стечају на предметни стечај на који се примењују правила из Закона о стечајном поступку.

НЕПОСТОЈАЊЕ ПРОЦЕСНОГ ОВЛАШЋЕЊА

Стечајни поверилац Илија Девих је изјавио жалбу на решења стечајног судије Привредног суда у Новом Саду 2 Ст. 9/2010 од 20.04.2022. године, којима је наложено брисање терета (хипотека и залога) и забележби из надлежних регистара (у сва три случаја), истичући да стечајни судија није надлежан да доноси решење ради примене чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку, који гласи:

„Кад купац исплати цену, на купца се преноси имовина без терета“.

Процесна могућност да стечајни судија донесе наведено решење предвиђена тек чл. 133. ст. 13. Закона о стечају који гласи:

„Стечајни судија ће решењем констатовати да је продаја извршена и наложити одговарајућем регистру упис права својине и брисање терета насталих пре извршене продаје, односно упис других права стечених продајом. Наведено решење са доказом о уплати цене је основ за стицање и упис права својине купца, без обзира на раније уписе и без терета, као и без икаквих обавеза насталих пре извршене купопродаје, укључујући и пореске обавезе и обавезе према привредним субјектима пружаоцима услуга од општег интереса које се односе на купљену имовину“.

Наведена процесна могућност доношења описаног решења омогућена је тек изменама Закона о стечају („Сл. гласник РС“ бр. 113/2017). Према чл. 207. ст. 1. Закона о стечају „стечајни поступци који су на дан почетка примене овог закона у току, наставиће се по прописима који су важили до дана почетка примене овог закона“.

Одредба чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку не регулише процесно овлашћење стечајног судије или стечајног већа за доношење решења којим се констатује продаја и на основу којег се може наложити упис права својине и брисање свих терета у надлежном катастру. Ова могућност настала је тек изменом Закона о стечају („Сл. гласник РС“ бр. 113/2017), када је таква процесна могућност предвиђена чл. 133. ст. 13. наведеног Закона о стечају. Прелазним и завршним одредбама Закона о стечају одређено је да се започети стечајни поступци окончавају по закону по коме су и започети, што у конкретном случају значи примену Закона о стечајном поступку.

Одредба чл. 12. т. 6. Закона о стечајном поступку одређује да стечајни судија доноси одлуке и предузима друге радње по питањима која нису у делокругу стечајног већа. Према схватању подносиоца уставне жалбе, наведена законска одредба може да се односи само на случајеве када је

Закон о стечајном поступку одредио да се у смислу чл. 30. Закона о стечајном поступку доносе акти у стечајном поступку, а није изричито одредио да ли је то надлежност стечајног судије или стечајног већа. По схватању подносиоца уставне жалбе, ова одредба се не може тумачити тако да даје право стечајном судији да доноси одлуке и у случајевима када Закон о стечајном поступку уопште није предвидео да се одлучује одређеним актом у стечајном поступку, а у смислу императивности правила стечајног поступка. У супротном, то би значило да су правила Закона о стечајном поступку диспозитивне природе, те да стечајни судија и стечајно веће могу доносити одлуке и када то није предвиђено Законом о стечајном поступку. Због наведеног, такво поступање стечајног судије и стечајног већа има елементе произвољности, као битно елемента повреде права на правично суђење.

Ова одредба се не може тумачити на начин као да је и у Закону о стечајном поступку постојала изричита процена одредба као она у чл. 133. ст. 13. Закона о стечају, јер би то значило да законодавац и није имао потребу да такву могућност накнадно пропише у Закону о стечају. Уколико би се прихватио став Привредног апелационог суда да генерално овлашћење стечајног судије за доношење одлука из чл. 12. т. 6. Закона о стечајном поступку значи и процесно овлашћење за доношење решења којим би стечајни судија био овлашћен да констатује да је продаја извршена и којим налаже одговарајућем регистру упис права својине и брисање терета насталих пре извршене продаје, односно упис других права стечених продајом, то би значило да суд ретроактивно примењује правило из чл. 133. ст. 13. Закона о стечају, што је супротно уставној забрани ретроактивности из чл. 197. Устава Републике Србије. Ретроактивна примена закона је апсолутни показатељ и повреде права на правну сигурност (правило владавине права) и типичан пример арбитарног поступања суда што је вид повреде права на правично суђење.

НЕПОСТОЈАЊЕ МАТЕРИЈАЛНО-ПРАВНОГ ОСНОВА ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕШЕЊА СТЕЧАЈНОГ СУДИЈЕ, СТЕЧАЈНОГ ВЕЋА И ПРИВРЕДНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА

У решењима стечајног судије од 20.4.2022. године наводи се да је правни основ за доношење решења одредба чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку. Привредни апелациони суд је у решењима 8 Пвж 39/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 42/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 41/22 од 02.03.2022. навео: „Закон о стечајном поступку не прописује да се по извршеној продаји судском одлуком... налаже брисање терета у одговарајући регистар“. Слично, али детаљније образложење наведено је и у решењу Привредног апелационог суда 8 Пвж 414/21 од 22.09.2021.: „Закон о стечајном поступку не прописује да се по извршеној продаји судском одлуком...

налаже брисање терета... Важећим Законом о стечају, а који се у конкретном поступку стечаја не примењује, као основ за стицање права својине над имовином која је купљена у поступку стечаја предвиђа решење суда којим се констатује да је извршена продаја и налаже упис брисања терета и упис одговарајућег права у корист купца“.

Стечајно веће је у решењима од 13.5.2022. године прихватило жалбени навод стечајног повериоца Илије Девећа, када је у образложењу наведено: „Закон о стечајном поступку, који се примењује у овом стечајном поступку, ни једном одредбом није прописано да стечајни судија налаже надлежној служби за катастар непокретности брисање терета, након извршене продаје имовине стечајног дужника“.

При неспорној чињеници да не постоји правни основ за доношење решења стечајног судије којим се налаже брисање терета, једини логичан закључак био би да је првостепено решење донето без процесног и материјалног законског основа, те да су се стекли услови за усвајање жалбе стечајног повериоца којом се тражи укидање решења стечајног судије од 20.4.2022. године. Уместо тога, стечајно веће формално усваја жалбу стечајног повериоца а суштински је одбило жалбу, јер је у преиначеном решењу наложило брисање терета, као што је било одређено и у првостепеном решењу стечајног судије.

Да се ради о потврђивању првостепеног решења а не о његовом преиначењу, види се из изреке првостепеног решења стечајног судије, којим се такође одређује брисање наведеног терета, као и у ожалбеном решењу стечајног судије. Таква формулација изреке побијаног решења стечајног већа указује да била намера да се створи привид да је стечајни поверилац Илија Девећ успео у жалбеном поступку, те да нема правни интерес да се жали на решење стечајног већа, што указује да се ради о грубој повреди закона на штету стечајног повериоца Илије Девећа.

Овакво одлучивање стечајног већа указује на произвољност у одлучивању, јер ако је образложењу решења стечајног већа наведено да Закон о стечајном поступку ни једном одредбом није прописао да стечајни судија може да наложи надлежној служби за катастар непокретности брисање терета, након извршене продаје имовине стечајног дужника, није образложено на основу ког материјално-правног основа такво овлашћење има стечајно веће, примењујући исти закон.

Да се ради о произвољном одлучивању види се и у делу образложења решења стечајног већа у којем се стечајно веће позвало на сходну примену чл. 401. ст. 1. т. 3. у вези чл. 402. Закона о парничном поступку (даље: ЗПП), којима се на општи начин регулише могућност преиначења првостепене одлуке. Међутим, стечајно веће није применило правило из

чл. 394. ЗПП које прописује да се првостепена одлука може преиначити само у следећим случајевима: 1) ако је на основу расправе другостепени суд утврдио другачије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди (стечајно веће није чињенично стање утврђивало на основу расправе, нити је уопште утврђивало релевантно чињенично стање за побијану одлуку), 2) ако је првостепени суд погрешно оценио исправе или посредно извео доказе, а одлука првостепеног суда је заснована искључиво на тим доказима (што није случај у овом предмету), 3) ако је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница на којима је заснована пресуда (што није случај у овом предмету) и 4) ако другостепени суд сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да је првостепени суд погрешно применио материјално право (стечајно веће није навело ниједну одредбу материјалног права на којој заснива другостепено решење). Дакле, стечајно веће није имало ни процесне услове за преиначење првостепеног решења.

Повреда права на правично суђење у делу повреде права на образложену судску одлуку састоји се у томе што је наведено решење од 13.5.2022. године донето без процесног и материјално-правног основа, с тим да је стечајно веће апсолутно произвољно формално усвојило жалбу стечајног повериоца Илије Девића, а суштински одбило жалбу и потврдило првостепено решење стечајног судије од 20.04.2022. године налажући брисање терета из надлежних регистара на исти начин како је то одредио и стечајни судија у ожалбеним решењима. Када се узме у обзир да је стечајно веће без законског основа засновало своју апелациону надлежност, о чему ће се више пажње посветити у делу повреде права на жалбу, намеће се закључак да намера стечајног већа није била да примени закон приликом оцене жалбених разлога, већ да онемогући стечајног повериоца да преиспита законитост решења стечајног судије.

НЕМОГУЋНОСТ ТУМАЧЕЊА ОДРЕДБЕ ЧЛ. 111. СТ. 11. ЗАКОНА О СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ НА НАЧИН ДА СЕ У СТВАРНОСТИ ОМОГУЋАВА РЕТРОАКТИВНА ПРИМЕНА ЧЛ. 133. СТ. 13. ЗАКОНА О СТЕЧАЈУ

Чл. 197. Устава Републике Србије одређује: Закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство. Изузетно, само поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен пре доношења закона. Одредба кривичног закона може имати повратно дејство само ако је блажа за учиниоца кривичног дела.

ЕСЉП је у неколико случајева ценио временско важење закона, сматрајући да је ретроактивна примена прописа повреда права на правично суђење (*Maggio and others v. Italy*, случајеви бр.

46286/09, 52851/08, 53727/08, 54486/08 и 56001/08, одлука од 31.5. 2011. ст. 44, SCM Scanner de L'Ouest Lyonnais et Autres v. France, случај бр. 12106/03, одлука од 21.6.2007. ст. 29-34).

Уставни суд Републике Србије је у Одлуци ИУз бр. 2/2010 од 14.3.2013. године, објављеној у „Сл. гласнику РС“ бр. 53/2013, утврдио да одредба чл. 55. ст. 2. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Сл. гласник“ РС бр. 111/09) у делу који гласи: „изјављеним пре ступања на снагу овог закона“ у време важења није била у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором.

Повратна снага закона означава такво дејство закона и других општих правних аката, да нова регулација неког друштвеног односа важи и *retro agere*, тј. уназад. То значи да се иста норма може примењивати и у погледу односа који су засновани за време трајања другог, ранијег закона, и под другачијим условима него у новом правном акту. Повратно или ретроактивно дејство закона може се остварити било тако што се у прелазним и завршним одредбама закона одређује да се он примењује и на односе који су настали пре доношења и објављивања новог закона или тако што ће се одредбе ранијег закона тумачити тако да имају исто значење као одредбе новог закона.

Суштина ретроактивности је неприродна, јер закон не може бити обавезујући пре свог настајања, пошто нико и не зна да исти постоји. Овде није могућа фикција у смислу познавања садржине закона, јер закон у погледу кога би фикција могла евентуално да се установи, физички, у правном простору, још не постоји. Подлога неретроактивности јесте гаранција социјалног поретка, правна сигурност, али и чиста правна свест, изграђена на основу познатих правила. Код ретроактивности постоји, фикција временског одласка права уназад. Због наведеног, забрана ретроактивности је не само уставом прописана, већ представља међународну тековину којом се штити правна сигурност.

Произвољност у примени права приликом доношења решења стечајног судије од 20.4.2022. године, решења стечајног већа од 13.5.2022. године и 1.6.2022. године, као и приликом доношења решења Привредног апелационог суда Пвж 238/22 од 25.7.2022. године види се и у начину тумачења одредбе чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку, који прописује да „када купац исплати цену, на купца се преноси имовина без терета“, јер је суд у све три инстанце тумачио ову законску одредбу као да она гласи: „Стечајни судија ће решењем констатовати да је продаја извршена и наложити одговарајућем регистру упис права својине и брисање терета насталих пре извршене продаје, односно упис других права стечених продајом“, одн. као да је ретроактивно применио чл. 133. ст. 13. (прва реченица) Закона о стечају.

Приликом одлучивања о жалби стечајног повериоца од 17.6.2022. године Привредни апелациони суд је у решењу Пвж 238/22 од 25.7.2022. године формално ценио жалбене наводе у делу недостатка процесног и материјалног основа за доношење оспорених решења стечајног већа од 13.5.2022. године (којим је формално усвојена жалба и преиначено решење стечајног судије, а суштински донето исто решење о брисању терета као што је то одлучио и стечајни судија) и решења од 1.6.2022. године (којим је одбачена жалба стечајног повериоца као недозвољена), а суштински је пропустио да посвети дужну пажњу примени како процесног, тако и материјалног права.

Тако је Привредни апелациони суд процесну надлежност стечајног већа ценио на основу чл. 11. т. 6. Закона о стечајном поступку, а не на основу чл. 32. ст. 1. Закона о стечајном поступку. Одредба чл. 11. ст. 6. Закона о стечајном поступку регулише да стечајно веће „одлучује о приговорима против одлука и закључака стечајног судије“, а у конкретном случају стечајни поверилац Илија Девих није изјавио приговор, него жалбу, што значи да се одредба на коју се позвао Привредни апелациони суд није могла применити.

Према чл. 30. Закона о стечајном поступку у стечајном поступку се доносе акти решење и закључак. Решењем се одлучује у стечајном поступку, а закључком се издаје налог службеном лицу или органу који спроводи стечајни поступак за извршење појединих радњи. Према чл. 31. Закона о стечајном поступку против закључка се може изјавити приговор а према чл. 32. ст. 1. истог закона против решења се може изјавити жалба стечајном већу уколико је овим законом одређена апелациона надлежност стечајног већа, одн. другостепеном суду ако овим законом није другачије одлучено. Сходно наведеном, Привредни апелациони суд је очигледно произвољно оценио жалбени навод да стечајно веће није било надлежно према чл. 32. ст. 1. Закона о стечајном поступку, да одлучује о жалби стечајног повериоца на решење стечајног судије.

На сличан начин је Привредни апелациони суд поступио и када је ценио материјално-правни основ за доношење решења стечајног судије и стечајног већа, када се позвао на чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку, што указује да је и Привредни апелациони суд прихватио тумачење ове законске одредбе на начин ретроактивне примене правила из чл. 133. ст. 13. Закона о стечају. Поред тога, Привредни апелациони суд је навео да је одлука стечајног већа заснована на одговору на питања трговинских судова, који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Вишег трговинског суда од 25.10.2007. године. При томе, није наведено ни како гласи питање ни како гласи одговор који је усвојен на саветовању трговинских судова 25.10.2007. године, те остаје нејасно у

чему је Привредни апелациони суд пронашао правни основ за одлуку стечајног судије и стечајног већа.

Ставови са саветовања трговинских судова не могу бити извор права, те чак и да је Виши трговински суд на саветовању 25.10.2007. године дао одговор на одређено конкретно питање из праксе, такав став не може бити опште правило, које може проширити домаћај одредбе чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку на начин као да наведена законска одредба гласи као и чл. 133. ст. 13. Закона о стечају.

2.1.2. Повреда права на правну сигурност и забране и забране арбитражног поступања, одн. забрана ретроактивне примене прописа

ЕСЉП је у предмету **CAÑETE DE GOÑI v. SPAIN** (случај бр. 55782/00, одлука од 15.10.2002. ст. 36) истакао важност поштовања принципа правне сигурности, посебно у делу процедураних правила, па је навео: „С тим у вези, Суд понавља да је првенствено на националним властима, посебно на судовима, да реше проблеме тумачења процедуралних правила, као што су рокови за подношење докумената или за подношење жалби (види, *mutatis mutandis*, *Tejedor García v. Spain*, judgment of 16 December 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII, p. 2796, § 31). Штавише, правила која регулишу формалне кораке које треба предузети и рокове које треба поштовати приликом подношења жалбе или захтева за судско преиспитивање имају за циљ да обезбеде правилно спровођење правде и поштовање, посебно **принципа правног сигурност**. Странке у поступку морају имати право да очекују да ће се та правила применити“. У конкретном случају, подносилац уставне жалбе је као жалилац у стечајном предмету Ст. 9/2010 имао оправдано очекивање да ће о изјављеним жалбама одлучивати Привредни апелациони суд, као апелациони суд опште надлежности у смислу чл. 32. ст. 1. Закона о стечајном поступку, као и да ће апелациони суд одлучивати у складу са ранијим одлукама у предметима исте чињеничне и правне садржине.

Забрана арбитражности је резултат повећане осетљивости јавности на потребу спровођења правде. Забрана арбитражног одлучивања односи се пре свега на независност и непристрасност судија. Међутим, арбитражност постоји и када одлука формално садржи део који се означава као „образложење“ али не садржи конкретне индивидуализоване разлоге на основу којих је донета одлука (случај неутврђивања услова за избор на сталну судијску функцију у Одлукама Уставног суда Републике Србије **УШУ-534/2011 од 11.07.2012.** године и **УШУ-421/2011 од 18.07.2012.** године). Европски суд за људска права (даље: ЕСЉП) је навео да арбитражност постоји када одлука није донета по утврђеној процедури (видети случај *Zand v. Austria*, случај бр. 7360/76, пресуда од 16.05.1977, ст. 77). У предмету *Трипцовици против Црне Горе* (случај бр. 80104/13,

пресуда од 07.11.2017.) ЕСЈП је нашао да је повређено право на правично суђење због тога што је пресуда Вишег суда била произвољна јер није садржала образложење зашто члан Закона о парничном поступку о истицању рока за подношење тужбе првог радног дана после националног празника не важи у његовом случају. ЕСЈП је навео да Суд може утврдити повреду члана 6. став 1. Конвенције ако су утврђења домаћег суда произвољна или очигледно неоснована, те за последицу имају „ускраћивање правде“ (*Moreira Ferreira против Португала*, случај бр. 19867/12, пресуда великог већа од 11.07.2017, ст. 83-85). У предмету *Анђелковић против Србије* (случај бр. 1401/08, пресуда од 09.04.2013, ст. 27.) ЕСЈП је навео: „Штавише, веза између утврђених чињеница, права које је примењено и исхода поступка, у потпуности не постоји у спорној пресуди. Суд, према томе, налази да се таква произвољна одлука Окружног суда своди на ускраћивање правде у случају подносиоца представке (види, мада у контексту оцене доказа, *Khamidov против Русије*, број 72118/01, став 175., 15. новембар 2007. године, и као супротан предмет *Samilleri против Малте* (одлука), број 51760/99, 16. март 2000. године).“

У цитираном случају *Анђелковић против Србије* (ст. 24.) да: „Суд неће постављати питање тумачења домаћег права од стране домаћих судова, *осим у случају очигледне произвољности* (види, *mutatis mutandis*, *Adamsons против Летоније*, број 3669/03, став 118., 24. јун 2008. године), другим речима, када уочи да је примена права од стране домаћих судова у одређеном случају била очигледно погрешна или таква да су изведени произвољни закључци и/или ускраћивања правде (види, *mutatis mutandis*, *Farbers и Harlanova против Литваније* (одлука), број 57313/00, 6. септембар 2001. године, и, мада у контексту члана 1. Протокола број 1, *Beylet против Италије* [ВВ], број 33202/96, став 108., ЕЦХР 2000-1).“

Стечајни поверилац је у жалби како на решења стечајног судије, тако и у жалбама на решења стечајног већа указао на судску праксу Привредног апелационог суда изражену у бројним одлукама по истом чињеничном и правном питању. Наиме, стечајни судија у истом стечајном предмету (Ст. 9/2010) је у два наврата доносио решења о брисању терета из надлежних регистара. Одлучујући по жалбама стечајног повериоца Илије Девића, Привредни апелациони суд је донео решења којим је усвајао жалбе и укидао решења стечајног судије. Тако је Привредни апелациони суд у решењима 8 Пвж 39/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 42/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 41/22 од 02.03.2022. навео: „Закон о стечајном поступку не прописује да се по извршеној продаји судском одлуком... налаже брисање терета у одговарајући регистар“. Слично, али детаљније образложење наведено је и у решењу Привредног апелационог суда 8 Пвж 414/21 од 22.09.2021.: „Закон о стечајном поступку не прописује да се по извршеној продаји судском одлуком... налаже брисање терета... Важећим Законом о стечају,

а који се у конкретном поступку стечаја не примењује, као основ за стицање права својине над имовином која је купљена у поступку стечаја предвиђа решење суда којим се констатује да је извршена продаја и налаже упис брисања терета и упис одговарајућег права у корист купца“.

Наведеним одлукама Привредног апелационог суда на доследан и јединствен начин је створено оправдано очекивање да ће и убудуће у истим или сличним чињеничним и правним ситуацијама бити одлучивано на исти начин. То је суштина правне сигурности. Уместо тога, Привредни апелациони суд је решењем Пвж 238/22 од 25.7.2022. године одступио од наведене праксе, не наводећи ниједан разлог за такво поступање. Уместо тога, његова одлука се заснива на тумачењу одредбе чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку као да је ретроактивно применио чл. 133. ст. 13. Закона о стечају, што указује на апсолутну арбитрарност у одлучивању.

2.2. Повреда права на жалбу

Право на жалбу треба посматрати у оквиру праксе ЕСЈП у вези права на делотворан правни лек.

У предмету *Бољевић против Србије* (случај бр. 47443/14, пресуда од 16.06.2020. ст. 35-36) ЕСЈП је навео потребу да се процесна правила примене уз одређени степен флексибилности и без прекомерног формализма:

„35. Да би био делотворан, правни лек мора бити у стању да директно исправи спорно стање ствари и мора понудити реалне изгледе за успех (види *Valogh против Мађарске*, случај бр. 47940/99, ст. 30, пресуда од 20.07.2004. и *Сејдовић против Италије* (велико веће), случај бр. 56581/00, ст. 46, ЕСЈП 2006-II). Постојање пуке сумње у изгледе за успех одређеног правног лека, који није очигледно неуспешан, није довољан разлог да се не исцрпи тај пут обештећења (види *Akdivar и други*, цитиран горе, ст. 71; *Scorrola против Италије* (бр. 2) (велико веће), случај бр. 10249/03, ст. 70, пресуда од 17.09.2009. и *Вучковић и други*, цитиран горе, ст. 74.).

36. Суд је, међутим, такође често наглашавао потребу да се правило исцрпљивања примени уз изванредан **степен флексибилности и без прекомерног формализма** (види *Ringeisen против Аустрије*, пресуда од 16.07.1971. ст. 89, серија А, бр. 13; *Akdivar и други*, цитиран горе, ст. 69, и *Вучковић и други*, цитиран горе, ст. 76). Тамо где је, на пример, доступно више од једног потенцијално делотворног правног лека, од подносиоца представке се захтева да искористи само један лек по сопственом избору (види, међу многим другим изворима, *Micallef против Малте* (велико веће) случај бр. 17056/06, ст. 58, ЕСЈП 2009; *Nada против Швајцарске* (велико веће) случај бр. 10593/08, ст. 142, ЕСЈП 2012; *Göthlin против Шведске*, случај бр. 8307/11, ст. 45, пресуда од 16.10.2014. и *O'Keeffe*

против Ирске (велико веће), случај бр. 35810/09, ст. 109-11, ЕСЈП 2014 (изводи)).“

У конкретном случају, делотворност жалбе стечајног повериоца Илије Девића онемогућена је погрешном поуком о правном леку стечајног судије, који је навео да се жалба изјављује стечајном већу, а не Привредном апелационом суду. Ову грешку нису исправили ни стечајно веће, нити Привредни апелациони суд приликом одлучивања о жалби стечајног повериоца.

Такође, право на жалбу треба посматрати у оквиру праксе ЕСЈП у оквиру права на приступ суду, јер подносилац жалбе има право да о жалби одлучује надлежан суд. ЕСЈП је у предмету *Зубац против Хрватске* (представка бр. 40160/12, пресуда од 05.04.2018, ст. 76-78) прецизирао значење права на приступ суду и потребу да ограничења у реализацији права на приступ суду не могу умањити саму суштину тог права. ЕСЈП је навео:

„76. Право на приступ суду утврђено је као аспект права на суд на основу чл. 6. ст. 1. Конвенције у предмету *Golder против Уједињеног Краљевства* (21.02.1975., ст. 28. - 36., Серија А бр. 18). У том предмету Суд је утврдио гаранције садржане у чл. 6. које се односе на начело владавине права и избегавања произвољности власти, на којима се заснива већи део Конвенције у делу подразумева права на приступ суду као један аспект тих гаранција. Стога се чланом 6. ст. 1. сваком јемчи право да поднесе суду захтев у вези својих грађанских права и (видети *Roche против Уједињеног Краљевства* (велико веће) случај бр. 32555/96, ст. 116., *Z. и други против Уједињеног Краљевства* (велико веће) случај бр. 29392/95, ст. 91., *Sidak против Литваније* (велико веће) случај бр. 15869/02, ст. 54. и *Грчкокатоличка жупа Лупени против Румуније* (велико веће) случај бр. 76943/11, ст. 84.).

77. Право на приступ суду мора бити „практично и делотворно“ а не „теоретско или илузорно“ (види *Bellet против Француске*, случај бр. 21/1995/527/613, пресуда од 04.12.1995. ст. 36). То се посебно односи на гаранције предвиђене чл. 6. с обзиром на значај права на поштено суђење у демократском друштву (види *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein против Немачке* (велико веће) случај бр. 42527/98, ст. 45. и цитирани предмет *Грчкокатоличка жупа Лупени против Румуније*, ст. 86.).

78. Међутим, право на приступ суду није апсолутно, већ може бити ограничено; таква се ограничења сматрају допуштеним јер право на приступ суду по својој природи захтева регулацију државе, а таква регулација може се разликовати у смислу времена и места зависно од потреба и средстава заједнице и појединаца (види *Stanev против Бугарске* (велико веће) случај бр. 36760/06, ст. 230). Приликом одређивања те регулације државе уговорнице уживају одређену слободу процене. Иако

коначна одлука о поштовању захтева из Конвенције почива на Суду, није улога Суда да замени домаће власти у процењивању онога што је најбоља политика у овом подручју. Међутим, приликом ограничења не сме се ограничити или умањити приступ који се појединцу налази на располагању на такав начин или у обиму који умањује саму суштину права. Даље, ограничење неће бити спојиво са чл. 6. ст. 1. ако не тежи легитимном циљу те ако не постоји разуман однос сразмерности између употребљених правних лекова и легитимног циља који се настоји остварити (види *Грчкокатоличка жупа Лупени против Румуније*, ст. 89 и наведене референце).“

Решењима стечајног већа Ст. 9/2010 од 13.5.2022. године и Ст. 9/2010 од 1.6.2022. године, као и решењем Привредног апелационог суда Пвж 238/22 од 25.7.2022. године повређено је право стечајног повериоца Илије Девића на жалбу у смислу чл. 32. ст. 1. Закона о стечајном поступку

Према наведеној законској одредби постоји општа апелациона надлежност другостепеног суда (Привредног апелационог суда) и посебна апелациона надлежност стечајног већа – само у случају када је то одређено Законом о стечајном поступку. Дакле, када нема посебне одредбе о апелационој надлежности стечајног већа, увек је надлежан другостепени суд, у овом случају Привредни апелациони суд.

Повреда права на жалбу се састоји у томе што је стечајно веће неовлашћено одлучивао о жалбама стечајног повериоца, као и када је одбацио жалбу стечајног повериоца, одн. када је Привредни апелациони суд одбио жалбу стечајног повериоца у делу непостојања процесног овлашћења стечајног већа да одлучује о жалбама.

Околност да је стечајни судија у решењима од 20.4.2022. године навео погрешну поуку о правном леку, не ослобађа стечајно веће и Привредни апелациони суд обавезе да стечајно веће по службеној дужности пази на своју надлежност, а Привредни апелациони суд да правилном применом права оцени основаност жалбених навода стечајног повериоца о ненадлежности стечајног већа да одлучује о жалбама.

Повреда права на жалбу, заједно са повредом права на образложену одлуку, уз истовремено угрожавање правне сигурности, даје целовиту слику о грубој повреди права у тој мери да се ради је очигледно да је таква примена права неправична.

2.3. Повреда забране ретроактивне примене закона

ЕСЈП је у неколико случајева ценио временско важење закона, сматрајући да је ретроактивна примена прописа повреда права на

правично суђење (Maggio and others v. Italy, случајеви бр. 46286/09, 52851/08, 53727/08, 54486/08 и 56001/08, одлука од 31.5. 2011. ст. 44, SCM Scanner de L'Ouest Lyonnais et Autres v. France, случај бр. 12106/03, одлука од 21.6.2007. ст. 29-34).

Уставни суд Републике Србије је у Одлуци ИУз бр. 2/2010 од 14.3.2013. године, објављеној у „Сл. гласнику РС“ бр. 53/2013, утврдио да одредба чл. 55. ст. 2. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Сл. гласник“ РС бр. 111/09) у делу који гласи: „изјављеним пре ступања на снагу овог закона“ у време важења није била у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором.

Референтна одлука ЕСЈП у погледу могућности ретроактивне примене закона у грађанско-правним стварима је донета у случају Zielinski and Pradal and Gonzalez and others v. France (случајеви бр. 24846/94, 34165/96 до 34173/96, одлука од 28.10.1999. године, ст. 57) у којој је наведено: „Суд поново потврђује да иако у принципу законодавна власт може доносити нове законе са ретроактивним дејством, којим се регулишу права из постојећих закона, принцип владавине права и појам правичног суђења садржаног у чл. 6. искључује свако мешање законодавног тела, осим уколико постоје убедљиви разлози од општег интереса, које је усмерено на утицај на судове у решавању спорова (види одлуке Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis, p. 82, § 49; Papageorgiou, p. 2288, § 37; and National & Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society and Yorkshire Building Society, p. 2363, § 112)

У односу на конкретан случај стечајни суд и Привредни апелациони суд су преузели улогу законодавца, те су одредбе чл. 133. ст. 13. Закона о стечају, ретроактивно применили на стечајни поступак у којем се примењује чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку.

Стечајни поверилац је већ објаснио да су стечајни судија, стечајно веће и Привредни апелациони суд применили одредбу чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку на начин као да ретроактивно примењују чл. 133. ст. 13. Закона о стечају. Тумачење и примена права не може имати за последицу било формалну, било суштинску ретроактивну примену права, јер је то супротно уставној забрани ретроактивности из чл. 197. Устава Републике Србије.

У конкретном случају, одредба чл. 111. ст. 11. Закона о стечајном поступку се не може применити тако да даје овлашћење стечајном судији или стечајном већу да могу доносити решење којим се констатује да је извршена продаја и којим се налаже упис права својине и брисање терета и забележби из надлежних регистара. То се јасно види из цитираних решења Привредног апелационог суда 8 Пвж 39/22 од 02.03.2022., 8 Пвж

42/22 од 02.03.2022., 8 Пвж 41/22 од 02.03.2022. и 8 Пвж 414/21 од 22.09.2021. године. То је било познато и стечајном већу јер је у образложењу решења од 13.5.2022. године наведено да „Закон о стечајном поступку, који се примењује у овом стечајном поступку, ни једном одредбом није прописано да стечајни судија налаже надлежној служби за катастар непокретности брисање терета, након извршене продаје имовине стечајног дужника“. Дакле, стечајном већу је познато да нема одредбе у Закону о стечајном поступку, што значи да то није ни чл. 111. ст. 11. истог закона, која би могла да буде основ за доношење решења о брисању терета, а ипак су и стечајни судија и стечајно веће донели решења којим се налаже брисање терета. Ту околност није ценио Привредни апелациони суд у решењу Пвж 238/22 од 25.7.2022. године, јер је то очигледна „сметња“ за оцену да је жалба стечајног повериоца неоснована.

V ОПРЕДЕЉЕН ЗАХТЕВ О КОМЕ УСТАВНИ СУД ТРЕБА ДА ОДЛУЧИ

Подносилац уставне жалбе предлаже да Уставни суд донесе следећу Одлуку:

Усваја се уставна жалба Илија Р. Девећ из Београда, Виле Равијојле бр. 9, ЈМБГ 2507952880033 и утврђује се да је Решењем Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године подносиоцу уставне жалбе повређено и ускраћено право на правично суђење зајемчено чланом 32. Устава Републике Србије, право на жалбу из чл. 36. ст. 2. Устава Републике Србије уз повреду забране повратног дејства закона из чл. 197. Устава Републике Србије.

Поништава се Решење Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године.

Налаже се Привредном апелационом суду да у року од 30 дана од дана достављања Одлуке Уставног суда, понови поступак одлучивања по жалби Илије Р. Девећ из Београда, Виле Равијојле бр. 9, ЈМБГ 2507952880033 против три решења Привредног суда у Новом Саду Ст. 9/2022 од 1.6.2022. године, којим су одбачене жалбе стечајног повериоца Илије Девећа изјављене против три решења стечајног већа Привредног суда у Новом Саду Ст. 9/2010 од 13.05.2022. године.

Београд, 11.09.2022. године

Пуномоћник подносиоца
Уставне жалбе

Владимир Ј. Добрић, адвокат
11000 БЕОГРАД, Бирчанинова 15
Београд, 10111, 2607-514
Моб: 064 1153-999

ПРИЛОЗИ УЗ УСТАВНУ ЖАЛБУ

- Пуномоћје за подношење уставне жалбе;
- Оригинални примерак решења Привредног апелационог суда 8 Пвж 238/22 од 25.07.2022. године са доказом о пријему;
- Докази да су исцрпљена сва правна средства и други докази наведени у уставној жалби